

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Pszichopedagógiai beszélgetés.

Irta: *Zsögön Zoltán.*

A modern pedagógia széles mezején de sokan tereltek már értékes kalászokat, de sokan gyűjtöttek — holmit avatatlan kézzel is, de sokan tapostak — virágot is! A nevelés eszközei lényegükben újakra váltak, módjai alakot cseréltek, a kísérleti pszichológia megnyitotta a lelkeken azt a rést, amelybe most már könnyen beilleszthető volna az a bizonyos, de sajnos, még ezideig sem ismeretes pedagógiai tölcser, amelyen át minden jobbféle tudománnyal rövidesen telíthető lenne az ember; az alkotó munkára való vezetés pedig épen az öntevékenység táplálása révén a jövődő könnyebb haladás repülőgépeivel kecsegtet.

Szép eredmények, szép mezők! Hogyne tekintene be ezt a perspektívát a XX. század tanítója — hol komolyan, hol mosolyogva, hol gondolkodón, hol kicsinylőn, hol lelkesülten, hol ellenkezve, mert bár a vélemények különbözők, egy körülmény általános igazsággént fogadható el, hogy tudniillik a szemünk előtt lefolyó és néhol ingatag *megújulás* inkább fejlődést, mint elerőtlenedést jelez.

A magyar pedagógiai irodalom — értve az elemi fokozatot — amely néhány évtizeddel ezelőtt egy pár idegenből átültetett munkával, a hazai, derék Lubrichokkal, a mélyebben járó Felmériekkel, a vezérlő Gyertyánfiakkal, ezek neves és névtelen társaival minden törekvés mellett is csak szegényes képet mutatott, ma a gazdaság és termékenység világát tárja elénk. Jól megérlelt munkák sokasága kínálkozik a szakembernek, eleven témák röpködnek szerteszét s eredeti eszmék várják és lelik megfogalmazásukat. És nekem és bárkinek, ahogy gyönyörködve tekintjük a fejlődés tárt kapuinál a sürgést — és megszáll a haladás lelke, nem sok töprengést okoz az a helyzet, hogy egy rövidke pedagógiai eszmecsere anyagot találjunk. Így szemlélődve én is, szeretnék egy pár észre nem vett virágot szakítani, néhány eredeti gondolatot lelni és azokat, mint a mozaik színes darabjait összeszedni, hogy rajtuk kedves olvasóimmal megosztozzam.

Ilyen a gyermeki lélek mélyebb tanulmányozása. Bánhatunk-e valamely komplikáltabb eszközzel célszerűen, ha annak szerkezetét, működését nem ismerjük? Képzelnék, mi történnék csak 24 óra alatt, ha az eke szarvát a bőrszárba kezébe adnók,

a cséplőgép vezetését a földművesre, a lokomotívot a kovácsra biznók; a főzést a hivatalnok eszközölné, a politikát a suszter intézné, a társadalmat, vagy kormányzást az anarchista irányítaná stb.? Pedig egy-egy keveset mindenik ért ezekhez a dolgokhoz... Minden hivatás egész embert kíván! Minő áldásos a földművelés, az állattenyésztés, az ipar, közlekedés, tudomány, művészet, a kormányzás munkája rátermett ember kezében! És a szakember részéről is mennyi gyakorlatot, szellemi és izomerőt kíván mindezeknek fejlesztése, versenye az emberiség általános boldogulása céljából! Mi ügyességet igényel az ipar és művészet, mi verejtéket a termelés, mi gondot az államfenntartás, mi odaadást és aggodalmat csak egy állatnak felnevelése is! És mindezek fölött mit igényel, mit érdemel a teremtés koronájának, az embernek nemesítése és tökéletesítése? Úgy-e, hogy a legszebb tudást, a legfinomabb ügyességet, a legforróbb verejtéket, nehéz gondot, súlyos aggodalmat, tökéletes szeretetet és minden áldozatot, amit csak képesek vagyunk elgondolni? Mégis ennek jut a legkevesebb áldozat, ez lesz a legfelületesebb, amíg a nevelés teljes pszichológiai alapra nem helyezkedik. Ha egy közönséges motort sem vezetheték a szerkezet alapos ismerete hiányában s ha egy silány hangszeren sem játszhatom hozzáértés nélkül, hogyan kormányozhatnám az Isten legremekebb, legrejtélyesebb művét, az emberi lelket, ha annak gyönyörű berendezését nem vizsgálom, tanulmányozom szakértelemmel: hogyan játszhatnám a legfinomabb hangszeren, a gyermeki szív húrjain annak teljes megértése és értékelése nélkül?

Amíg a tanító csak a tanteremben találkozik gyermekeivel s azon kívül kölcsönösen elkerülik egymást, amíg a nevelő a gondjaiba vett gyermeket az iskolán kívül is föl nem keresi, addig a lélek meghúzódó rejtekeibe bele nem pillanthat, addig nem mondhatja, hogy ismeri a gyermeket, annál kevésbé, hogy neveli őt. A tanítónak szakértően kell vizsgálnia az ifjúságot, úgy mint a festő a modell arc-karakterét, a tájak derűjét és árnyékfoltjait, a szobrász az anyagot, amelynek formába lelket kell öntenie. Az anyag teljes megismerése a fél eredményt már biztosítja és a munkát biztosan gyümölcsözővé teszi. A nevelés médiumát állandó, következetes megfigyelés tárgyává, a körülményeket a szorgos kísérletezés helyévé, az esetek sorozatát tanulmánnyá, a tanulmányt a kivitel lényegévé kell tennünk. Így válik a nevelés előttünk is érdekessé, változa-

tossa és hatásában glóriás művészette. Enélkül a nevelést öntudatosság híján rideg szabályok, időszerű ötletek, vagy éppen szeszélyek irányítják. Enélkül vízzel kinalom azt, aki éhes — öltöztetem, aki izzad, megfürösztöm, aki fázik, elaltatom, aki élénk, ébresztgetem, aki meghalt. Kigyomlálom, ami virág, ott kötözöm, ahol seb nincs, akkor szőlök, mikor késő, mezon fát keresek, erdőn buzakalaszt, a tengerbe vizet öntök, a hajszálat vékonyítom és mindent, mindent megcslekszem, lehet jóindulattal, csak éppen azt nem, amit kellene.

Én Istenem, be kényes jószág is az a lélek! Egy alakra nem vonható; parancesszóra nem idomul; ha becézed, összetörök; ha gyilkolod, elfásul, megkövül; ha üldözöd, nem találod; ha kerülöd, felázad ellened! Csodák csodája, ismeretlen, fényes világ, amelyet módjával előbb föl kell fedezni; harc nélkül, szeretettel elfoglalni; szépszerével megtermékenyíteni és józan mérséklettel kormányozni. Ellenkezőleg ez a csodás világ be sem fogad, vagy időközben megint az ismeretlenség homályába fogy el szemeid előtt. Hát még a lakói, azok aztán a kényes urak! Az *akarat* hatalmasabb a világnál, mert a világ korlátok közé szorul és megsemmisülhet, de az akarat szabad és örökké él. Ez a lelki világ uralkodója. Csak úgy félvállról rendelkezni neki nem lehet. Az csak a nemes szívet és a világos élmélet tiszteli meg barátságával. Ha nem zsarnok, az *eszt* teszi első miniszterévé és ez alá rendeli az érzelmek számtalan karát és rendjét s a hajlamok, vágyak és szenvedélyek légióit. Van is baja velük bőségesen. Az egyik rimánkodik, a másik követel, a másik duzzog, a másik lazong, a másik botlik, a másik vágat, ez szeret, az gyűlöl, ez kapzsi, az gyáva és ahány, annyiféle és annyiféle, mint a csilág. És a kormányzó miniszter úr maga, mint bíró is szerepel s csak a rendszeres igazságot fogadja be; a túlerőltetés és az ugrások nála felületességet eredményeznek. Ennek levéltárosa az *emlékezet*. A *figyelem* hordja be irodájába az aktákat, melyek a képzetek apró betűivel vannak beírva. Ha ez utóbbi léha és csapongó, sok galibát okozhat főnökének, aki különben igen jelentős szerepet tölt be. Az értelem folyton tőle kér tanácsot s nagy zavart esinal, ha egy-egy aktával nem tud az érdeklődőknek szolgálni. Ez a gyöngesség pedig abból származik, hogy alkalmazottjai néha rengeteg anyagot szállítanak neki; nem lévén képes mindezt rendezni, marékszámra dobálja ki az ablakon a felgyülemelő papírokat. Hát a lélek udvari festője, a *képzelet*! Ez még csak az utólérhetetlen művész! Himes ábrándokkal esítitja el a síró fájdalmat; a reménység selyem szálait szövögeti; mézet nyújt a vágynak, szárnyat ad az akaratnak, terveket rajzol az észnek, illusztrál az emlékezetnek. És ha elvárásolja ezeket és urrá lesz felettük, bizony sok bajt okoz az embernek. Szóval, lehetne ezt a csodás világot színezní, lakóit megeleveníteni, mélységeit és magasságait méregetni élvezettel, sokáig, mert minden természetnél szebb, érdekesebb, bámulatosabb és tökéletesebb a halhatatlan és diadalmas emberi lélek. Ebben a világban rendet teremteni, rendelkezni, alkotni, oda üzeni, onnan várni nem lehet annak teljes megismerése nélkül. Hogyan ismerem és hódítom meg azt? Az öntudatos, állandó és alapos megfigyeléssel, a teljes rokonszenv fölkelésével, amely magában foglalja az őszinteséget, bizalmat, hitet, szeretetet, következetességet és még rengeteg erényt. Ez a gyermek lelki világának a kulcsa.

A nevelő egyéniségében az öntudatos megfigyelővel mindig párosuljon a rokonszenves iskolatárs.

Az igazi megfigyelési alkalmakat főként az iskolán kívüli érintkezésben, vagy a magárahagyott társaság óvatos szemmel tartásában keresés nélkül is megtaláljuk, amilyen pl. a játék, (melynek a nevelő ne csak irányítója, hanem olykor részese is legyen), a kirándulás, szabadidei beszélgetés, együttes, vagy egyenkénti munka, szórakozás, családi látogatás, stb. Itt a megfigyelést, melyről jól tervezett jegyzetet is vezethetnek, a lesekedés vagy ravasz ellenőrzés látszata nélkül kell eszközölnöm. Azért a megfigyelés céljából nem bujkálhatok, vagy amit háttérben tapasztaltam valakiről, azt mindjárt nem vehetem így a szemére: «Ne tagadd, úgy is láttalak!» Mert ily módú eljárás után bizonyosan nem lesz alkalmam az illetőnek, aki nagyon óvatossá és zárkóztató válik — sem ezt, sem hasonló cselekedeteit végig szemlélnem. A szigorúan magam számára készített megfigyelési naplóban minden lelkitulajdonságnak rovatot nyitok, ahová az egyes alkalmakon szerzett tapasztalatokat jegyzem következetesen. Mit értek itt *következetességen*? Vegyünk egy esetet: X. Y. játék közben igen érzékeny, vagy indulatos, vagy az iskolában feledékeny, stb. Nem elég ezt egyszer, vagy csak néhányszor tapasztalnom, hogy róla e lelki jelenséget, mint állandó tulajdonságot állapítsam meg. Mert pl. lehetséges, hogy 4-szer ugyanazon megfigyelési eredményre jutok, ötödször már azonban azt veszem észre, hogy X. Y. játék közben nem túlságos érzékeny, nem is indulatos, vagy az iskolában a tanultakra meglehetősen emlékezik. Itt lesz a legszebb feladatomból: minden lelki jelenségnek az okát keresem. Négy alkalommal igen érzékeny volt játék közben. Miért? Mert pl. nem ebédelt, mert a családban baj történt, stb. Indulatos volt. Mert pl. részeg atyja igazságtalanul bántalmazta; feledékeny, mert pl. palavesszőjét elveszítette és egész tanítás alatt arra gondol: Jaj, Istenem, mi lesz mindjárt, ha írni kell? stb. Az ily módon nagy gonddal gyűjtött és komoly tanulmány tárgyává tett anyag, amelyről magunknak pontosan számot tudunk adni, alaposan megismerteti velünk a gyermeki lelket. Ezek felhasználásával meg is hódíthatjuk azt és hozzáfoghatunk a jellemképzés nagy munkájához. A cselekedeteket (jó vagy rossz), nem eredményeik felületes világnál, hanem a lelki folyamat indító okaiból ítéljük meg. A gyermek által adott hibás, egészen rossz, vagy furcsa feleletek okát nem a felszínes helyzetben, hanem a lélek mélyén keressük. Így a kis lelki sebek megértő orvosai, a fogamzó dudva irtói, veszendő virágok ápolói, egyszóval jó nevelők leszünk.

Hogy egyebet ne részletezzek, a nevelés köréből, például itt felhozom a *figyelmezést*. Esetenként hiába alkalmazzuk a §-ok szerinti rideg fokozatot, hogy t. i. a figyelmetlenségénél pl. első fokozat a rátekintés, második a megszólítás, harmadik a megintés, negyedik a megdorgálás, ötödik a megfenyítés és így, vagy bármely beosztás szerint tovább. Ez csak látszólag fog hasznosnak bizonyulni. Mert amíg *ennek* sok a megszólítás, *amannak* a fenyítés sem ér semmit. És egyiknek esetére lélektani következetességgel nem alkalmazhatom ugyanazt a figyelmi eszközt, mint a másikkal hasonló esetére. Ahány gyermek, annyi lélek, ahány eset fordul elő, annyi helyzet eredményezte ezt. Az iskolai figyelmezés tehát nem lehet egyforma egyenlő cselekedetek mellett sem. Ugyanazon betegség esetén az or-

vos is
a felm
ket, p

A g
legyer
alph
tetter
tényk
rideg
atmen
változ
belép
revet
közbe
riaszt
a be
Miko
fiam
beszéd
dolta
luská
ad b
akko
mert
Mire
gyáz
csele
hogy
kis J
olyar
há a
mek,
esete
latot
Irtóv
az u
Hely
és té
inká
leked
helyz
megt
ság,
madá
ily m
ezzel
anna
méte
átme
ket,
Éle
rossz
lansá
Laci
ne g
pong
mert
gunk
okné
is zá
kozot
a lass
Az ö
vevés
növe
dons
talan
haner
hatva

vos is más kezelésben részesíti a gyermeket, mint a felnőttest, a vérszegénységet, mint az idegességet, a féltékenységet, mint az erős lelkületét, stb.

A gyermeki psziche formálásának elemi szabálya legyen az előre már jól megismert lélek cselekvési alaphangulatához való alkalmazkodás. Pl. apró tettenérésnél a kis deliquens alaphangulatát (a ténykörülmény közötti kedélyállapot), ne egyszerre, rideg szóval, megtorlással, megszegényítéssel, hanem átmenetesen, mikor már a lélekhez férköztünk, akkor változtassuk meg. Így sima és jóhatású lesz a közbelépés. Pl. Egyik iskolában történt: a tanító észrevette, hogy Jani, az egyik elsőosztályos tanítás közben csak nézi őt, de egyében jár az esze. Nem riasztotta meg a gyermeket, hanem szépen ráterelte a beszélgetést, mire már Jani is figyelmes lett. Mikor megkérdezte a tanító: miről gondolkodol, fiam? — kissé elpirult, de még egy kis bátorításra beszédessé vált: (11 óra felé járt az idő) «Azt gondoltam, hogy hazamentem: édes anyám éppen galuskát főzött, túrózta már és én vártam, hogy mikor ad belőle.» «Mindjárt hazamegyünk, édes fiam, akkor megeheted a galuskát, de addig vigyázz ide, mert csak úgy fogod igazán megérdemelni az ebédet.» Mire felesillant a gyerek szeme és szívesen odavigyázott. A tanító intésének a hangja a gyermek cselekvési alaphangulatából fakadt és így nem hogy elriasztotta volna magától, rögtön megfogta a kis Jánost magának és a figyelés ügyének. Vajjon olyan kedves és őszinte lett volna-e az eredmény, ha a tanító így csördít rá a kis Janira: «Rossz gyermek, megint figyelmetlen vagy!»? Jelentékenyebb eseteknél se zavarjuk meg rögtön a lelki alaphangulatot. Előbb vizsgáljuk az okot, azután a tényt. Irtózatos és igazságtalan a rögtön ítékezés. Pista az udvaron gáncsot vet Palinak és ez arcrabukik. Helytelen volt Pistára riadni: «Mars be, gazember és térdelj le, amíg én is utánad megyek!» Hanem inkább ilyenformán: «Ezt ugyan ravaszul megeselekedted, de hát tulajdonképpen miért?...» És a helyzet teljes megismerése után ítélek. A hirtelen megtorlás következménye: félelem, bizalmatlanság, dac, ellenszégülés. — Péter földhöz csapja a madárfiókat. Hogy javítsak rajta, tapintatosan csak ily módon kezdek a beleavatkozást: «Látom, ezzel te el tudsz banni. De gondold-e, fiam, hogy annak is fáj?...» Egész másképpen áll a dolog ismételt, nagy hibánál. A lelki alaphangulatból átmenet nélkül felriasztani csak itt lehet a gyermeket, mert itt csak ez a mód használ.

Élesen kell különböztetni a szándékos, az ismételt rossz, a véletlen a kényszerű helyzetből, vigyázatlanságból, gyöngeségből eredő, stb. eseteket. Pl. ha Laci véletlenül kitéri az ablakot, szándékossággal ne gyanúsítsuk, vagy ne mondjuk korholásként pongyolán: «Bár a szemed szűrtad volna ki!» — mert így és hasonló módon örökre elriasztjuk magunktól a lelket éppen úgy, mint a mérgező hatású, ok nélküli gyanúsítással. — A folytonos zsörtölődés is zárkóztató teszi a gyermeket. Azért pl. a szórazottat — szidás helyett — gyakrabban kérdezzük: a lassú gondolkodását megalázás helyett várjuk be. Az önértetet a jóindulat, a nemes cselekedetek észrevése és elismerése által kell fejleszteni minden növendékben, nem pedig az akaraton kívüli jó tulajdonságok dicséretével egynehányban. Ne a kifogásmentes dicséret folyton, erre már alig van szükség, hanem inkább a hibásban a jót, mert ez benne szépen hatványozódik.

Számos példát lehetne még felhozni arra, miként kell a megfigyeléseket eszközölni, a cselekvések alapgondolatát, az indító okot a lélek tükörében, a szemben, az arcon, a tényekben meglátni, a gyűjtött anyagot rendezni és analizálni, a gyermeki lelket tanulmány tárgyává tenni s mesterkezékkel formálni, de a túlságos részletek e rövid beszélgetés kereteibe nem foglalhatók. Végezetül még csak azt kérdelem: Az észszerű nevelés céljából van-e szükség a gyermeki lélek következetes és rendszeres megfigyelésére, tanulmányozására? — Ha igen, akkor keressük annak tökéletesebb módjait, tegyük ezzel munkánkat magunk előtt érdekessé, okosan újszerűvé és eredményeiben igazán gyümölcsözővé.

Az énektanítás feladata és célja.

Irta: *Hackl N. Lajos.*

Ha a tanítás céljaul a gyermek szellemi képességeinek harmonikus kiművelését tűzzük ki, nem hagyhatjuk figyelmen kívül a gyermekben alvó azon szellemi erők művelését sem, amelyek az énektanítás territoriumában a zenei érzék felébresztését és fejlesztését, az énekhang ápolását vonják maguk után. A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1905. év június havában kiadott elemi iskolai Tanterve és Utasítása az énektanításra olyan mélyreható és széleskörű rendelkezéseket tartalmaz, amelyek messze felülmúlják a külföld iskoláinak hasonló műrendelkezéseit. Sajnos, hogy a tanítószag az énektanításhoz szükséges kiváló gondolat szerkesztett utasítások dacára nem képes vagy nem tud az iskolai énektanítás terén megfelelő eredményt felmutatni. A miniszteri tanterv értelmében a tanítás alaki célja, hogy felébressze a zenei érzéket s ápolja az énekhangot, egyúttal hathatós eszköze legyen a kedélyművelésnek, a vallásos és hazafias érzés, valamint a társas szellem ápolásának; tárgyi célja, hogy mentül több maradandó értékű becses magyar dal és ének váljék a tanulók tulajdonává s hogy alapot adjon az önálló énekléshez.

A zenei érzék felébresztését és fejlesztését már az elemi iskola első osztályában kell megkezdenuünk, ha azt akarjuk, hogy ezen alapvető munkával alapot teremtsünk a felsőbb osztályok tananyagának.

Itt elsősorban a hallás képzése a legfontosabb. A gyermek tanuljon meg hallani, tudjon jól «fülelni!» A fül fogja fel a hangot, a fül tudjon különbséget tenni a vastag, mély, magas, vékony hangok között, ismerje fel a fül az erős hangot, a gyenge hangot, a hosszú és rövid hangot. A hang tonikai, ritmikai, dinamikai változatait az első perctől kezdve szemléltetjük az iskolában; a gyermek lássa, észlelje ezeket a különbségeket, csakis így képes azután a megfelelő képzeteket megtartani, azokat állandósítani, ha figyelme az első perctől ezen szempontokra ráterelődik.

Csakis a hallás-képzés révén tudunk a hangjegy utáni énekléssel eredményt elérni. Persze az ilyen alapvető munka óriási fáradságba és kitartásba kerül, rengeteg türelemre és utánjárásra van a tanítónak szüksége, míg a növendékeivel ezeket az elemi ismereteket megérteti és megemészteti.

De a fáradság mihamarabb bőséges gyümölcsöket terem; mennyivel más szívvel és lélekkel énekel az a növendék, aki némi öntudattal és önállósággal magától képes egy kis dallamot elénekelni és nem kénytelen azt mindig a szomszédja után dudolni.

Milyen más képe van az énekórának, ha a növendékek azon kello figyelemmel, odaadással énekelnek, mint az értelmetlen, papagályszerű dallaménekletésnél!

A hallás-képzés teljesen kiirtja a botfúlóságot az osztályban. Akárhány osztályunk van, ahol 70—80 növendék közül alig tud 1—2 egy adott hangot intonálni. Az ilyen osztályban a tanító a hallásképzőgyakorlatokkal egy fél év alatt már 50%-al lejjebb szállítja a rossz zenei hallással bírók számát, 1—2 évi gyakorlás után alig marad 1—2 botfűlű az osztályban.

A hallás-képzéssel parhuzamosan figyelniünk kell a szép hang eszményére is. A gyermek ismerje fel mi az a szép hang, gyönyörködjék a kellemesen csengő énekhangban, vessé el a kiabáló, csunya, rikácsoló éneklést, mely kellemetlenül hat idegeinkre.

Eszményi hangot a gyermeknek vagy előénekünk, előjátékunk, ezt a hangot a gyermek azután utána próbálja énekelni, figyelve annak a hangnak a színeire és erősségére. Az alsóbb fokon tehát arra kellene törekedni, hogy a gyermekek a hangindítást öntudatosan és önállóan — gondolkozva végezzék. Első és főcélunk a hallás képzését tartom elengedhetetlen kelleknek az alsó fokon, melyhez hozzáfűződik a hangtalálás révén elsajátított dallamoknak hallás utáni szép éneklése, ennek befejezésével a felső fokon végezzük a hangjegytutáni önálló éneklés lép előterbe.

A miniszteri tanterv és utasítás is ezen a nyomon halad, külön-külön jelezve a módot, amely szerint ez a három fokozat minél könnyebben keresztül vihető.

De főtörekvésünk mégis oda irányuljon, miszerint a népiskolában a gyermekek lehetőleg sok dalt sajátítsanak el. Ezeket a dalokat vigyék magukkal az életbe, gyakorolják és énekeljék azokat mennél többször.

Szomorú jelenség, hogy társadalmi körünkben éppen a népdaléneklés van veszendőben. Hol van az az időszak, amikor faluhelyeken vagy a városokban, a családi tűzhely mellett, vagy a műhelyben, kint a mezőn, munka közben, pihenés közben felzendült egy szép népdal!

A népdal helyét elfoglalta a mulató helyekről kiáramló ledér, posványos szövegű kabaré-dal, az érzékies ritmussal bíró kuplé-dalok, melyek burkolt szövegükkel, érzékies és mesterkelt lírájukkal teljesen megfertőzték józanon gondolkodó falusi népünknek erkölcsi világát.

Pedig alig van nemzet a világon, melynek dalában az érzelmi motívumoknak annyiféle skálája lenne, mint a magyar dalban. A magyar dalban kifejezést talál az ember a hitében, bizalmában az Istenhez, imádságában, könyörgésében, egyszerű a vallásos, hazafias, eszményi világának minden érzelmi fokozata kifejezést talál a dalban. Nincsen az emberi szív érzelmeinek az a húrja, amelyet a magyar dal skáláján meg ne lehetne szólaltatni. Ezt a mélyes és végtelen nagy kincset nem zárhatjuk el az iskola falaitól. Aknázzuk ki a helyzetet, igyekezzünk, hogy példaadással, hangulatkeltéssel a gyermekek szeressék meg a dalt, énekeljék azt kedvvel és örömmel.

Kartársak! Adakozzatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőházra!

Írás és egyéniség.

Írta: *Blaskó Mária.*

Borús délután álmos fővel javítottam az irkákat. Magyar dolgozatok voltak a kis normalistáktól. Jó csomó — harmadiktól kezdve föl a hatodikig.

Fáradt voltam és kivágytam a levegőre. Vagy egy kedves könyvemre, vagy akár a zongorámra. Csak valami másra, mint az egyhangú egy «b» és egy «b» piros aláhuzására.

És akkor esoda történt. A piros tentás üvegből kis gnóm pattant ki és odatelepedett az irkákra.

A tollam megállt. Sokkal fáradtabb voltam, sem hogy csodálkoztam volna. Inkább bosszankodtam.

— Tisztelt gnóm úr — ütögettem mérgesen a tollszárral — szíveskedjék lemenni, mert én is el akarok már egyszer készülni.

Kedélyesen nevetett.

— Ugyan, hát olyan sietős a dolga?

— Ne diskuráljon, kérem. Rettenetesen unom már a javítást és sietek, hogy készen legyek.

— Hiszen épp azért jöttem.

— Talán segíteni fog? — derült fel az arcom nyájasan.

— Ó nem — nevetett. — Az álomembereknek nincs hatalmuk segíteni. Csak egy tanácsot akarok adni.

Türelmem fogytán volt.

— Akkor siessen vele — és szíveskedjék visszavételezni az üvegbe, hogy folytassam a munkát.

— Megyek már. De jegyezze meg jól a tanácsom: ha máskor nem akar unatkozni, ne dolgozzék gépiesen, hanem keresse az írásban az egyéniséget.

Intett a kezével és olyan élénken ugrott vissza az üvegbe, hogy menten feldült.

Felriadtam. Csakugyan levertem karommal az üveget és a piros tinta élvezettel folyt a bársony asztalterítőn. Még szerenese, hogy nem az irkákon.

Én pedig — mit volt mást tenni? — kitörültem szememből az álmat és a teritőből a foltot és folytattam a javítást.

Akkor eszembe jutott a kis gnóm tanácsa.

— Ej — gondoltam — hátha igazat mondott a kis emberke. Keressük az írásban az egyéniséget.

És következtetni, boncolgatni kezdtem. Mért írta Palkó a házat két t-vel? Ez felcsérli a tárgyragot a mult idővel. Tehát gondolkodik — csak hibásan.

A Jancsika ellenben nem is gondolkodik, mert házat épp úgy egy t-vel írja, mint «ütött» — vagy ugrott.

Jelzést tettem a noteszembem: a Jancsi kikap, a Palkónak ellenben megmagyarázom a különbséget és jobb jegyet adok, ámbár épp annyi a hibája.

A Mariska mondat közben nagybetűket ír; Annus meg éppen megfordítva — számúzi a nagybetűt még a pont után is. Érdekes. Mi lehet az oka?

Hopp, megvan! Mariska a mondattal nincs tisztában, — Annus ellenben könnyelmű kis fráter, aki holnap több mondatot fog leírni pont után nagybetűvel.

Sneider Ferkó elég helyesen ír, csak a szók végén a raggal és többes számmal áll hadilábon. Látszik, hogy ez a gyerek nem tud magyarul. Sok beszédgyakorlat kell neki. Láng Pali dolgozata meg igazán érdekes. Nem tud a kölök felelni egy kukkot se és ni, milyen akurátusan ír. Látszik, hogy van esze, csak lusta a nebuló.

Igy lapozgattam végig az irkákat és valósággal élveztem. Hát még mikor a szabad fogalmazásokhoz jutottam! Remekül jellemzi az egyéniségeket.

A kislányok dolgozata szebb, rendesebb — sok benne a szép kifejezés, hogy úgy mondjam cifraság. Mintha csak a pipi-piros és hupikék szallagokat lát-nám röpködni benne. A fücskáké szárazabb, egyhangúbb, de van benne eredeti ötlet. Valahogyan megszólal benne parányi kis motívumokban a világ-alkotó férfi.

A kislány dolgozata arról mesél, hogy:

— Ó élni-élni mi édes, mi szép.

A fiúcska határozott, új felfogásában már azt mondja:

— És úrnak lenni mindenk fölött!

Ime a fejlődő «ember tragédiája».

Leteszem a tollat és elgondolkozom. Elöttem látom állni az irkahalmazon a fejlődő — embert.

Erre már valóságos láz fog el. Az unalom elrepült és fokozódó érdeklődéssel lapozok az irkában:

— Nini, a jámbor ministráns gyerek! Minden dolgozatába beleviszi valahogy a jó Istent, vagy a Jézuskát. Pap lesz belőle — meglássa akárki. Itt a Bíró Lajcsi füzete, valósággal rám kacsint a betűk közül huncut két szeme. Még a dolgozatba is tréfát kevert az eleven kis fickó. Szegény kis Irénke... nehezen csinálhatta. Látszik a kínos szöösszezeresés. Ez a gyerek valóságos fizikai munkát végez az eszé-vel. Kis Pali könnyelmű fráter, csak úgy elnagyolta az egészet, Nagy Péter meg éppen ellenkezőleg. Skrupus hajlandóságú gyerek, mindent beleszed, a végén is hozzátold még egyet-mást, csak hogy ki ne maradjon valami. Ez a gyerek meg majdnem szóról-szóra könyv szerint írta, borzasztóan magolhat szegényke. Azé meg messze eltérő, érzelmes kis munka, nono Annuskám, maholnap ábrándozni fogsz!

És így veszem sorra valamennyit. Mintha nem is füzetekben, hanem lelkekben lapoznék. Sokatmondó semmiségek, mélyre mutató felületességek, megnyilatkozó érzelmek, hajlamok és fejlődő egyéniségek sugároznak felém. Mintha az egész gyereksereg elmasirozna előttem a betűsoron és ott nőnének meg egyszerre az irkahalmazon a jövő embereivé.

Leteszem a tollat, készen a javítás. És hátradülve a széken, lehunyva szemem, tovább fűzöm a gondolataimat.

Ime, most látom csak, mennyire összeforr az írással az egyéniség. Hiszen ha a grafologus még a külső betűalakból is a jellemre következtet, mennyivel inkább lehet a betű benső tartalmából.

Mert a betű nagyhatalom már a gyermekvilágban is.

A dolgozat az a kulcsocska, amelyik megnyitja a gyermekléleknek a szellemi élet alkotó világát. Mikor egyszer szabadon írhat, akkor ébred lassanként öntudatára annak, hogy észrevételének, szemléleteinek és fantáziája szülötteinek nem rabja, hanem ura.

És a gyermeklélek alkotni kezd.

Ime — itt a célja az írásbeli «szabad» dolgozatnak — belevezetni a szellem alkotó világába.

A nyers anyag ott a lélekben: a tanultak, a látottak, a hallott történetek, a fakadó érzések, termő gondolatok és a másokkal való szellemi közlekedés lehetősége.

Ime az anyag. És ebből az anyagból kell fakadni a dolgozat-thémáknak is.

1. Használjuk fel a tanult anyagot. Ezzel viszi a gyermek a tanultat a gyakorlatba, ezekből a felada-

tokból ítéljük meg, mennyire érti, hogyan fogja fel a megmagyarázott dolgokat.

2. A hallott elbeszéléseket maga válassza meg a gyerek. Így nemcsak az emlékezőtehetség és visszaadóképesség fokát ítélhetjük meg, hanem azt is, ki mi után érdeklődik, miért lelkesedik, merre húzza a szíve.

3. A leírás sohse legyen gépies másoló munka. Vigye bele a gyerek külön tapasztalatait, egyéni benyomásait, a lelkében felébresztett hatást.

4. Levelet már a III-ik elemiben is adhatunk primitív formában. Hiszen ez a tanítás egyik leggyakorlatibb oldala. A levelek ne sablonosan, hanem szabadon legyenek fogalmazva. Így aztán megítélhetjük belőle a gyermeklélek közvetlenségét és a gondolatközlésnek készségét.

5. Végül már a kicsi gyereknel is adjunk feladatot is, amelyikbe saját érzéseit és gondolatait beleöntheti. Pl. «Mit köszönünk a mamának?» vagy «Levél a Jézuskának» stb. olyan feladat, amit már egy negyedik elemista is szépen megírhat.

Igy válik majd a dolgozat szellemi gimnasztikává és esupa kis lelki tükörré. És így azután a javításnál nem fognak unatkozni kedves kartársaim sem, hanem élvezetes hadiszemlét tartanak a betűvilágon felmasirozó kis egyéniségeken.

Gyakorlati útmutatás a magyar beszéd tanításához a nem magyar tanítási nyelvű nepsiskoláinkban.

Írta: *Mihalicska János.*

II.

A magyar beszéd tanítását tehát énekléssel, magyar szöveggel kezdjük. Ehhez járuljon a játék. Nem a szabadban, az udvarban való játékokra gondolok most, mert bár ez volna az ideális, de bizony 70—80 első osztályos tanulónál igen körülményes dolog ez. A felállítás, kivezetés soká tart. Ehelyett az iskolaszobában való kis játék is jó és hamarosan végzünk vele. A játékot mindig beszélgetéssel, mondókával kísérik. Erre igen alkalmasak az ujj-játékok. Pl. A gyermekek bal kezük hüvelykujját maguk elé tartják és azt mondják: te, kis fiú (leány) ne légy rossz! Megverlek! — Erre jobb kezük mutatóujjával gyengén ütögetik a hüvelykujjat és mondják: No, no, ne sírj! Már jó leszek, ügye! Ilyen apróságok végtelenül tetszenek a gyermekeknek, nevetgélnek, mulatnak rajta és mégis tanulnak mellette, így barátkoznak meg a magyar beszéddel. Jó szolgálatot tesznek továbbá az iskolai torna-gyakorlatok, a kéz-, fej és törzsmozgások. Felállítás, leülés, kezeknek forgatása, ujjakkal való kötés stb. A vezényszavakkal: jobb, bal kezét föl, le, előre, hátra! Ezt mind szeretik a gyermekek és gyakorlódnak a beszédben.

Ezen és ehhez hasonló előzmények után lassan-lassan rátérünk a magyar beszédnek rendszeres tanítására. Meg kell jegyeznünk, hogy a módszeres eljárás: a *direkt-beszéd-tanítás*, azaz nem az anyanyelvi szóhoz kapcsoljuk a magyar kifejezést, hanem a személy, tárgy, tulajdonság, cselekvés, szám szemlélésével adjuk annak magyar megnevezését. A bemutatott tárgynak nézése és nevének hangoztatása oly szoros viszonyt fog létesíteni a kettő között, hogy az mélyen vésődik a gyermek emlékezetébe és maradandó szókinccsév lesz. Mindenben az érzékelhető bemutatást és a tanulókat.

nak aktív közremunkálását követve tanítjuk a magyar beszédet. Ez a *direkt-módszernék* a lényege, amely, miután ez a beszédtanítás egyetlen természetes útja, a legbiztosabb és legeredményesebb. Hogy a magyar beszéd tanításánál mielőbb a beszélgetés menetébe térhessünk, a tárgy megnevezése után azonnal mondatokat alakítatunk. Ha megvan a tárgy neve, hozzákötjük annak feltűnő tulajdonságát. Erre két vagy több tárgy összehasonlítása következik. Majd a cselekvésre térünk át. Ebből egész kis beszélgetés alakul már ki, amely a személy vagy tárgy megnevezéséből, annak főtulajdonságából, cselekvéséből, számából, ezeknek állításából és tagadásából áll. Nem kell ezen beszélgetésekben sablonokhoz ragaszkodni, a formával agyonütni a lényegét. A magyar nyelvi beszélgetéseknek alakja és tartalma teljesen feleljen meg a gyakorlati életben használatos élőbeszédnek. Nem az iskolának, nem külső szinre és a tanítottak tetszetős bemutatására tanítunk, hanem az életnek, annak követeléseinek. Ennek a kívánalma pedig a magyar beszédtanítással szemben az, hogy a tanuló magyar beszédünket megértse és vele akárki magyarul beszélgethessen. Sokszor tapasztalhatjuk, hogy amíg a beszélgetés bizonyos tárgyismeret körében mozog az iskolában, addig jól folyik az, mihelyest azonban a köznapi életben használatos beszélgetési alakra és annak anyagára tereljük a beszélgetés fonálát, tanulóink a legtöbb esetben megakadnak és nehézkessé válnak. Ez azért van, mert a beszélgetésekben nem vagyunk eléggé gyakorlatiasak és bizonyos formákhoz túlságosan ragaszkodunk. Szakítsunk tehát azzal a régi eljárással, hogy a tanulókkal egyes feleleteket beemléztetünk és ezen az alapon akarjuk a magyar beszédet tanítani. Az élet gyakorlati követeléseit, annak változatosságát, élelenségét be kell vinni és alkalmazni az egész tanítási rendszerben és így a magyar beszéd tanításában is. Hogy példában fejezzem ki gondolatomat, a gyermek egy szuszra recitálja el pl.: a ház külső (belső) részei ezek, meg ezek. De, ha azt kérdezzük tőle: hogyan hívnak téged? Mit ettél reggelire? Van-e testvéred? Szeretted-e a cukrot? Hol vetted a cukrot? Hány filléren vettél cukrot? Kinek adtál belőle? Kitől kaptad a 2 fillért? stb. Ezekre és hasonló kérdésekre a gyermek már nehezen fog felelni. A tárgyismereti tudás mellett fordítsunk nagy gondot azért magára az életben gyakorlatos, az érintkezésben használatos beszédre.

A magyar beszédre való tanításnál kezdetben oly kérdéseket alkalmazzunk, amelyeknél a felelet a tanult szökből, minden rag nélkül áll, tehát a szavaknak egymáshoz való kötése, viszonyítása a legegyszerűbb, legkönnyebb. Majd a szóviszonyításhoz szükséges ragokat egyenkint tüzetesen gyakoroljuk egyes találó mondatokban. Így alkalmazzuk a helyragokat, még pedig úgy, hogy összeállítunk magunknak minden egyes helyragra 10—10 találó, gyakran használt mondatot, amelyeket bizonyos ideig, mondjuk egy héten át, a magyar beszélgetési órán kikérdezzük és közbül a ragot új mondatokban is alkalmazzatunk. Ezen eljárás mellett a gyermek mellett a magyar nyelvérzéke fog kifejlődni. Jó, ha kezdetben magát a ragot a kérdésbe foglaljuk és csak ezután alkalmazzuk a kérdésben a határozószókat. Pl. Miben ül a tanuló? — Később pedig: Hol ül a tanuló? stb. — Fontos a tárgyrag használata is, akit, mit kérdésre. A birtokviszonyt az egyes személyek szerint gyakoroljuk be. Ezt

legjobb a testrészekre alkalmazni. Pl. Ez az én fejem. Ez fejem. Ez az én kezem. Ez kezem. Később más tárgyakkal. Átvesszük az egyes és többes számot a szemléltetés alapján. Pl. Ez fiú. Ezek fiúk. Majd a tanulók maguk mondanak személy és tárgyneveket a már meglevő szókészletükből egyes és többes számban. Így: kép, képek; pad, padok stb. Ilyen gyakorlatokat is veszünk: Milyen a virág? — A virág szép. Milyenek a virágok? A virágok szépek, stb. Miután a beszélgetésnél a cselekvést jelentő szók használata igen szükséges, nagyon jó, ha az igék jelen idejét szintén személyenkint külön-külön gyakoroljuk. Én írok. Én olvasok. Én énekelek. stb. Az egyes beszédalakokat tehát külön-külön vesszük, hogy ezzel a gyermek nyelvérzéket fejlesszük, ami az említett külön gyakorlással előbb érhető el, mint ha azt csakis a beszélgetésekkel elérni akarjuk, amelyeknél az egyes nyelvtények ugyanazon alakban ritkábban fordulnak elő.

Talán soknak is fog látszani ezen, most kifejtett anyagrészt, de miután a tantervben előírt beszélgetési tárgykörök az első osztályban nem sokat ölelnek fel, ezt elvégezhetőnek tartjuk. Minthogy pedig ugyanezen anyagot a II. osztályban is újból gyakorolni fogjuk, az első osztályból átvett gyengébb tanulók is elsajátítják majd. Minden kezdet nehéz, így a magyar beszédnek az első osztályban való tanítása is, de szeretettel nemzeti nyelvünk ügye iránt, legyőzzük a nehézségeket és a napról-napra fokozódó sikerben fáradságunk édes jutalmát fogjuk találni.

A második osztályban a magyar beszélgetések tanításánál ugyanazon elvek szerint fogunk eljárni, mint az első osztályban. Hogy ezen osztályban már könnyebben haladunk, a dolog természetéből következik, de maradjunk csak meg az eddig követett eljárásnál: a közvetlen szemléltetésnél és a beszélgetési módszer terén, menten minden száraz emleztéstől. Ezen osztály tárgykövei a magyar beszélgetésekből úgy vannak csoportosítva, hogy a tanuló a tárgyismeret mellett a magyar beszéd gyakorlati használatához szükséges szókincset megszerezze. A magyar beszéd nyelvbéli sajátosságait tovább tanuljuk és gyakoroljuk. Fontos szerepe jut ezen osztályban az olvasmányok tárgyalásának is. A nem magyar tanítási nyelvű népiskolák tanterve szerint a II. osztályban a magyar írva-olvasást végezzük el. A tanterv ezen intézkedésével nyilván azt akarja elérni, hogy a tanulók mielőtt a II. osztályban a magyar olvasást és írást megkezdénék, a magyar beszédben bizonyos képességgel bírjanak már, hogy így az olvasottat megértsék. A magyar írás és olvasás, miután az anyanyelvi írva-olvasást az I. első osztályban már elvégeztük, könnyen fog menni és aránylag rövid időn belül áttérhetünk az olvasmányok olvastására és azok tartalmának megbeszélésére. Az olvasmányok, amelyek a tanterv magyar beszélgetési tárgyköréit kell, hogy feldolgozzák, megadják a magyar beszélgetések anyagát. Ezen tanítási anyag magában foglalja a II. osztályban elvégzendő tárgyismeretbeli tudnivalókat és azon tételeket, amelyek körében a magyar társalgást, beszélgetéseket folytathatjuk. Meg kell még jegyezni, hogy az ezen osztály részére előírt nyelvtani ismereteket, amelyek csakis magán- és mássalhangzók megkülönböztetésére, azoknak tiszta, magyaros kiejtésére, a szavaknak helyes megszokására és azok jelentésének felfogására és leírására vonatkoznak,

nem nyelvtani szabályoknak betanultatásával, hanem beszélgetések keretében való kifejtésével tanítjuk. Miután a magyar beszélgetésekre vonatkozó eljárásról az első osztálynál nyilatkoztunk már, itt ismétlésekbe bocsátkozni nem akarunk.

A harmadik osztályban a magyar beszélgetések főleg a szülőföld megismerésének körében mozognak. Ezeknek tárgyalására is olvasmányok alapján történik. A beszélgetési alak természetesen itt is érvényben marad, ettől eltérni nem szabad, mert nem az a cél, hogy a tanuló minél folyékonyabban mondja el a betanultat, hanem beszélgető módszerünkkel arra törekszünk, hogy a tanulók a tanítás tárgyát képező dolgokat jól megértsék és azokról velük egyszerű nyelvezettel rávezetően elbeszélgethessünk. Ezen eljárásnak hármassal előnye van. A tanuló önállóan, magaalkotta feleletekkel magyarul beszélni tanul, ahelyett, hogy a beemléztetett szárazan csak elmondaná, amikor maga nem alkot, csak gépiesen reprodukál. Azzal, hogy a tanulóval beszélgetve fejtjük ki a tudnivalókat, a tanuló értelmét és gondolkodását fejlesztjük, ami szellemére nézve sokkal értékesebb, semmint ha a megtanulandót csakis az emlékeztetése bizzuk, mert ez nem tartós tudás, és gyorsan elmosódik. A tárgyi tudás is sokkal teljesebb lesz a beszélgetési eljárással, mert több az alkalmunk, amit a tanulók különböző feleletei adnak arra, hogy az új ismeretet több oldaláról megvilágítva nyújtjuk. Maradjunk tehát itt is az eddig követett beszélgető tanításnál és a végeredményben meglátjuk, hogy helyesen jártunk el, hogy biztosan elérjük azt, amit a tanterv ezen osztálytól kíván: hogy a gyermek az általa ismert dolgokról egyszerű bővítt és összefüggő mondatokban értelmesen elbeszélgetni tudjon. A tanterv nagyon helyesen a nyelvtani ismereteket is a beszélgetések körében veszi, amivel arra utal, hogy ezeket is ily módon kell tárgyalnunk. Hogy ezeket tudatosra tegyük, külön is foglalkozunk velük és főleg írásbeli gyakorlatokkal dolgozzuk fel azokat, mert a cél amúgy is: a helyesírás. Az olvasásban, a lassú, folyékony olvasásra való képésítés a cél, amit annál könnyebben érünk el, mennél jobban törekedünk arra, hogy a tanulók az olvasottat megértsék.

Minél magasabb osztályba jutunk jelen fejtegetésünkkel, annál kevesebb a mondanivalónk, mert, ha helyesen járunk el az alsóbb osztályokban, akkor oly tanítói eljárást sajátítunk el és oly érzékre teszünk szert, amely biztosan elkalauzolja a többi osztályban is. A IV. osztály magyar nyelvi beszélgetései is legnagyobb részben a földrajzi tanítási anyagot tárgyalják, itt is olvasmánytárgyalási alapon. A tanulók immár három évig magyarul beszélgetni tanultak és ha rendszeresen haladtunk, akkor a IV. osztályban a beszélgetés meglehetősen folyékonyra válhatik, ami a tárgyismereteknek megtárgyalását fölötté megkönnyíti. Ne ragadtassuk el magunkat, hogy ez IV. osztály már, itt vége a kis gyermekekkel való foglalkozási módnak. Ne legyen vége a mindent szemléltető, a tanulókat cselekvően foglalkoztató módszeres tanítói munkának, mert ez a tanítás eredményének legbiztosabb záloga. A nyelvtani részt mindig írással kapcsolatosan végezzük. Nagy gondot fordítsunk itt a szóbeli fogalmazásra, ami abból álljon, hogy a tanuló bizonyos személynél, pl. katonán, vadász, földműves; vagy egyébről pl. ló, vas, fa, összefüggően pár mondatot tudjon elmondani. Kezdetben a tanu-

lók a táblára írt kérdésekre adjanak írásban feleletet, később az említett szóbeli fogalmazást megelőzően önállóan, vázlat nélkül is írjanak pár mondatból álló leírást. Ezekben győződünk meg arról, hogy a helyesírási ismereteket hogyan alkalmazzák a gyakorlatban. A folyékony olvasás ezen osztályban fokozatosan tökéletesedik.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

Kisegítő iskolák. Az 1913. év végén hazánk tíz városában volt kisegítő iskola gyöngétehetségű gyermekek számára. Ezek: Budapest, Brassó, Csongrád, Debreczen, Eger, Kecskemét, Marosvásárhely, Nagybecskerek, Szatmárnémeti, Szeged. A kisegítő iskolákban együttvéve 1131 gyöngétehetségű gyermeket (686 fiút, 445 lányt) tanítottak; ebből budapesti volt 751 (432 fiú, 309 leány). A tanítók száma, akik a gyöngétehetségű nevelésével és oktatásával foglalkoztak, 78 volt, köztük 26 nő; ebből Budapesten tanít 55 (36 férfi, 19 nő). Az osztályok száma 74 volt, mindannyi vegyes; 1—1 osztályra esik átlag 15·3 tanuló. Budapesten az osztályok száma 40 volt, egy osztályra itt 18·75 tanuló jutott; a vidéken 34 volt az osztályok száma s egy-egy osztályra átlag 11 tanuló esett. Azonban megváltozik ez a szám, ha a csoportokat vesszük. Budapesten a 751 gyöngétehetségű gyermeket 44 csoportban tanították s így egy csoportra 17 tanuló jut; a vidéken ellenben 390 gyermeket 19 csoportba osztva tanítottak, vagyis sok összevont osztályuk volt és így 20·5 gyermek jutott egy-egy csoportba. Már pedig ez nem egészséges állapot, mert gyöngétehetségű gyermekekből összevont osztályokban 20-at együtt tanítani szinte lehetetlenség. A miniszterium megkönnyítendő a vidéki kisegítő iskolák felállítását, az ott működő tanítók díjazását magára vállalta; a helyi hatóságoknak csak az iskola elhelyezését kell biztosítani s megkezdhetik a gyöngétehetségűek oktatását. Mert sok, nagyon sok itt a teendő! Az 1910. évi statisztika szerint csak iskolaköteles sorban levő hülye 4750 van hazánkban; van azonkívül 584 iskolaköteles elmebeteg, akit szintén a hülyék közé lehet számítani. Együttvéve tehát 5334 súlyosan terhelt, iskolaköteles hülye és gyöngélméjű gyermek van hazánkban, akikről jóformán semminemű gondoskodás nem történik. A kisegítő iskolák tulajdonképpen nem a hülyék számára vannak alapítva, hanem azok az elmebetegség enyhébb eseteivel foglalkoznak. *Éltes M.*

A bombay-i katolikus iskolák. A német jezsuiták Bombayban négy High School-t (gimnázium) s az egyetemi jellegű St. Kavier's College-ot vezetik. A bombay-i egyetem legutóbbi vizsgálatainak eredményei azt bizonyítják, hogy a német jezsuiták kollégiuma sokkal kiválóbb eredményt mutathat fel, mint az egyetem. Amíg ugyanis az egyetemen s a hozzá tartozó kollégiumokban a hallgatóknak csak 56 százaléka tette le a szabályszerű vizsgát, addig a St. Kavier's College hallgatói közül 70 százalék vizsgázott. A B. A. Examination-en (baccalaureus artium, B. A. megfelel a mi dr. fokozatunknak) 67 jelölt vett részt, közülök 47 átment a vizsgálatokon, még pedig 13 jó eredménnyel. Ez kétségtelenül kiváló és lelkiismeretes munkára vall, mert angol iskolákban a vizsgákon tudásról kell

beszámolni, nem lehet «áteszúzni». Angolföldön a címekért dolgozni kell s ezért a dr. titulust csak igen kiváló tudósok kapják meg.

Hasonló szép eredménnyel dicsekedhetnek a High Schools. Amíg a többi iskolákban a tanulók 58 %-a mutathat fel valamire való eredményt, addig a jezsuiták iskoláiban a tanulók 80 %-a dicséretes szorgalommal végzi tanulmányait.

Angol tanügyi lapok elfogulatlanul dicsérettel szólnak a jezsuiták működéséről. Annál is inkább, mert ezek az emberek német anyanyelvűek s angol nyelven kell versenyezniök olyan született angolokkal, akik közül sokan a cambridgei és oxfordi egyetemen végezték tanulmányaikat.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Rendszabályok a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. kisdévodók, népiskolák és gazdasági ismételőiskolák közigazgatásához. Ára fűzve 4, vászonkötésben 5 korona. *Betűrendes tárgymutató a rendszabályokhoz.* Feltétlenül szükséges. Ára 50 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál.

Utmutató a közegei és hitfelekezeti tanítók járandóságának megállapításához és az ezzel kapcsolatos eljárásokhoz az 1913. évi fizetési törvény és az idevonatkozó korábbi törvények alapján. Összeállították: *Ember Károly és Wohlmuth Ernő.* Ára: 2 korona. Az új fizetési törvény intézkedéseinek alkalmazása a különböző esetekre, a törvény megfélelő magyarázata nélkül, igen nehezen végezhető; ezért úgy a hatóságok, valamint az érdekelt tanítók világos útmutatást nyernek eljárásaikhoz e füzetből. Fél száznál több példa ismerteti a törvény alkalmazásának helyes módját. Tanítóknak, tanítóknak, iskolaigazgatóknak, iskolaszékeknek, iskolai hatóságoknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.

HIREK.

Meghívó.

Az Országos Katholikus Tanügyi Tanácsnak folyó hó 17-én és 18-án a Szent-István-Társulat palotájában tartandó

ankétjére

a Tanügyi Tanácsnak és az Országos Bizottságnak tagjait tisztelettel meghívjuk.

Tárgy:

Február 17-én, kedden délután 4 órakor: *A katolikus óvodák munka- és játékterve;* előadó: *Számord Ignác.* *Február 18-án,* szerdán délután 4 órakor: *A népiskolai énekközpont tantervének javaslata;* előadó: *Berauer Ferenc.* (A Népevelő múlt évi december 28 iki számában közöltetett).

Egyben tisztelettel kérjük a t. tagokat, hogy amennyiben az idei közgyűlés tárgysorozatába valamely tárgyalandó tétel felvételét óhajtánák, azt a Tanügyi Tanács központi irodájával (Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) mielőbb közölni sziveskedjenek.

Budapest, 1914. február 7.

Hazaifias tisztelettel:

a Tanügyi Tanács elnöksége.

A tanító megbecsülése. Az ötvösi (Somogy m) róm. kath. iskolaszék Gáspár Gyula kántortanító tanító fizetését az áll. tanítók fizetésével egyenlősítvén, nevezett tanítónak évi 200 K fizetés természetével bíró személyi pótlékot szavazott meg.

TÁJÉKOZTATÓ.

Kincstári tanítók fizetésrendezéséről a vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárca terhére történik gondoskodás. Erre vonatkozólag a besztercebányai püspök úr legutóbbi körlevelében a következőket közli: «Az egyházmegyei körlevelekben mult 1913. évi 2391. sz. a. közzétett 120,109./913. számú miniszteri kijelentéssel szemben a nagymélt. m. kir. Vallás- és Közokt. Miniszter úrtól legújabbán, azaz f. évi január hó 3-án kelt 1913. évi 195,085./VI. c. o. sz. a. oly értesítést kaptam, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter úrral létesült megállapodás értelmében az erdőkincstári iskolai tanítókat az 1913. évi XV. és XVI. törvénycikkek alapján megillető fizetésebbletek a vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárca terhére fognak utalványoztatni; — «tekintettel arra a jelentékeny késedelemre, melyet ez az ügy szenvedett», intézkedés tétetvén «aziránt, hogy a munkálatok azonnal megkezdessenek s valamennyi érdekelt tanító mielőbb törvényszerű illetményeinek élvezetébe jusson».

Bár e miniszteri intézkedés tartalmát az illető kerületi tanfelügyelő urakkal rögtön közölni siettem; — jönnek látom azt az érdekelt tanítók részére megnyugtatót s az iskolaigazgató lelkészek részére zsinórmértékül, itt is közzétenni.

Besztercebánya, 1914. január 8.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

1. Ha az illető birtokot kegyuri kötelezettség terheli, akkor a nem róm. kath. vallású új tulajdonos is köteles a terhet viselni. Azon esetben, ha a birtokot mint adózó alanyt megvásárolta a nem: róm. kath. vallású egyén, az illető a hitközségi iskolaadót csak az esetben köteles fizetni, ha gyermekei a róm. kath. hitközségi iskolát látogatják. 2. Az «Utmutató» megadja a miniat a felelősséghez is. — **K. F. 10.** A választ megadjuk. — **Magister.** Az érvényben levő javadalmi összeírások csak az állás megüresedésekor változtathatunk újabb összeírás által. Akkor amúgy is új díjlevelet állítanak ki. Ily összeírásokról a terménybeli járandóságot újból értékelik. — **V. S. 1.** Nem engedélyezett tankönyv. 2. A nem kath. vallású szülő csak akkor fizeti a kántortanítónak a párbért, ha gyermeke a kath. iskola növendéke. Az 1868. évi XXXVIII. t. c. alapján kiadott rendelet így intézkedik. — **Sz. Z.** Az eljárás nem szabványos. Kérjen utasítást az egyházi főtanfelügyelőségtől. **P. M. 1.** Megsürgöttük. 2. A kérvény-minta elküldetett. **P. F. 1.** A régi állásáról lemondott szept. 4-től. Az illetékes hatóság igazolja, hogy szept. 4-ig, tehát azt az időt is beleértve, az illető iskolánál működött. Új állását szept. 4-én elfoglalta, így tehát szolgálataiban megszokítás nem állott be. Ezt az illetékes helyi iskolai hatóságok is kötelesek igazolni, ezt megtagadni nem lehet. Forduljon kérelemmel az egyházi főhatósághoz. **R. B.** Legjobb volna az illető posztahivatal utján előfizetni. — **J. F.** Igen, kötelesek megadni a hiányzó hánydra eső összeget. A kívánság törvényes alapon áll. **K. F. Liszó.** Igen, fizetendő. — **Érdekelt.** A Szent-István-Társulat irodalmi pályázatának eredményét február hó végén döntik el; az eredményt közzé tesszük. — **Sch. F.** Ügyét előmozdítottam. Az értesülés eredményéről a kívánt

módon válaszolok. — **Bakonyzentlászló.** 1. A törvény előírja az új állások szervezésénél való eljárást. Az «*Utmutató*»-ban is olvashatók az eljárás részletei. 2. Igen helyes a megoldás. Az egyházi főtanfelügyelőseghoz jelentse a javaslatot az iskolaszéki elnök úr. 3. A törvényes rendezés intézkedései betartandók. — **A. L.** Az illetékes fenntartótól kérelmezheti. Ha megadja a fenntartó a családi pótlékot, ezzel nem veszíti el jogát a további államszegélyre sem. — **G. E.** A tanítónőképzőkbe való felvétel iránt a pályázatok április hónapban jelennek meg. Kísérje figyelemmel a pályázatokat. Folyamodhat bármelyik képzőbe május hó végéig. A pályázati hirdetés részletesen előírja az eljárást és a kérvényhez szükséges mellékleteket. — **K. Gy.** A személyi pótlékra egy határozott összeg van a költségvetésben előirányozva. Ezt az összeget nem lépik túl. Ezidőszent a régiebb szolgálati évvel bírók részesülnek elsőbbségben. Az eredményről értesíteni fogom. — **W. F.** A nagymélt. püspöki kar döntése szerint nem róható meg az említett adóval a hitközség tanítója vagy kántortanítója. **G. F.** 1. A kath. Tanügyi Tanács feliratára a miniszter úr még nem adott választ. A küldöttségnek adott választát lapunk közölte. Az ügy elintézése iránt érdeklődünk. 2. A pályázat ügyében a döntést közzétesszük. — **H. A. I.** A büntetést a Rendszabályokban megadott fokozatok szerint saját belátása alapján alkalmazhatja és kell, hogy alkalmazza, mert a döntés minden esetben a tanító lelküismeretes pedagógiai érzékén fordul meg. Választ adni tehát konkrét esetre csak a ténykörülmények rengeteg adatai nyomán lehet. A gyermek egyéniségének ismerete nélkül meg épen képtelenség volna egy büntetési esetet elbírálni. A szeretet legyen a tanító büntetésének és jutalmazásának a forrása. Ez a legelső törvény. 2. A tanítónak, illetőleg a helyi iskolai halóságnak felelőssége a mulasztásokat illetőleg befejeződik azzal, hogy az előírt kímutatást rendszeresen az illetékes közigazgatási hatósághoz juttatja. Más nem mondhatunk. Tanácsunk sem lehet egyéb, mint az, hogy az iskolaszék a tanfel-

ügyelőségénél tegyen jelentést és azután intézzen feljelentést a közigazgatási bizottsághoz. — **B. F.** A rendeletet beszerezzük és közzétesszük. — **B. K.** A tanító vagy kántortanító a községben levő *magánvagyon után* hitközségi iskolaadó és egyházi adóval megítható. **V. A.** Rendeld meg Beke Manó számtanítási vezérkönyvét a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, Kecskeméti-u. 4.

MÁRCIUS 15.

1896-5

megünneplésére alkalmas iskolai és ifjúsági egyfelvonásos. Igen könnyen s hatásosan előadható szindarabok. — 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** 4. **A nazaáruló.** 5. **A honvéd.** 6. **Talpra magyar.** Három füzet 2 K. Hat füzet 4 K. postai szállítással. (Utánvételes küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, I. kerület, Fehérvári-u. 35. III. 4.

Legjobb iskolai daloskönyv a

Kis muzsikus

Szerkeszté:

JOSVAY GÁBOR.

100 gyönyörű magyar dal, iskolai szöveggel, két szólamra hangjegyezve. Jövőhagyva az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által.

I-II. füzet ára 80-80 fillér.

A 100 dal kotta nélkül 40 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság és a hívek egyetemének egységes

ima- és énekkönyve a

Szelki gyöngyök

Szerkeszté **JOSVAY GÁBOR.**

Tartalmazza 500 legszebb egyházi énekünket hangjegyezve s az összes szükséges imákat és ájtatosságokat. Az egrü főgyűjteményei hat. jóváhagyásával.

Ára erős és díszes vászonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-u. 28.)

Iskolai ünnepélyek.

Szerkesztette:
GYÖRFFY J.
igazg.-tanító.

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent ezen gyűjteményes munka részletes programot ad a népiskolákban kötelees és szokásos mindennemű iskolai ünnepségre. A 330 lapra terjedő munka

ára kötve 2 korona

Külön füzetekben is megjelentek az egyes ünnepélyekre egybegyűjtött alkalmi költemények és beszédek. Mint időszerűt ajánljuk a tisztelt tanító urak és iskolafenntartók szives figyelmébe a következőket:

1. A szabadság emlékünnepe (márc. 15.)

II. füzet; ára 20 fillér.

2. Az 1848-iki törv. emlékezete (ápr. 11.)

III. füzet; ára 20 fillér.

3. Vallásos ünnepek (husvétii versek.)

VII. füzet; ára 24 fillér.

Tömeges rendeléseknél árkedvezményt nyújt a kiadó Szent-István-Társulat ♦♦♦♦

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.)

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-**lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltnének, melyek-
nek díja előre lefizetett.

**A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

A vámosmikolai róm. kath. elemi népiskolánál helyet-
tes tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom havi
80 kor. Kérvények febr. 21-ig beadandók. *Mundy Béla*
iskolaszéki jegyző. 277 1—1

Az alsórécsényi róm. kath. iskolánál egy osztályta-
nítói állás betöltendő. Fizetése: a községtől évi 100 kor.,
kerti-letmény helyett 20 kor. és két szoba, kis konyhá-
val, többi államsegély. Kötelessége: egy osztályt vezetni
és felváltva ismétlőiskolát tartani. Tót nyelv ismerete
szükséges. Vasúti állomás helyben. Pályázati határidő
febr. 23. *Iskolaszék.* 283 1—1

A ratkőczy (Nyitra m.) kántortanítói állásra kiírt pá-
lyázatot ezennel megújítjuk febr. 23-ig. Pályáz-
hatnak kántornók is. Kántori teendők csak minden más-
odik vasárnap, ez és minden más teendővel külön dí-
jazás jár. 200 kor. községi pótlék a törvényesabba fi-
zetésen feül biztosítva. *Szende, pléb. Maniga.* 291 1—1

Csallóköznádasdi (Pozsony vm.) róm. kath. osztályta-
nítói (tanítónői) állásra pályázatot hirdetünk. Alapfi-
zetése 1288 kor. és 3328 ööl megmunkált szántó. Lakása
új) 3 szoba, konyha, kamra stb. Választás márc. 1.
Cím: *Schill József, Baka.* 295 1—1

A nahácsi (Pozsony m.) róm. kath. kántortanítói
állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma: kétszobás lakás,
konyha, kamra s gazdasági melléképületek. Kézpénz:
községtől 520 kor., államsegély az érvényben levő tör-
vény szerint legkevesebb 362 kor., körülbelül 2 hold
szántó, két gyümölcsös, egy zöldségekert. Párber:
12 mm. 98 kg. roz. 360 kg. zab 2 urb. erdőrés 20
koronáért, 3 db. legeltetési joga, stóla körülbelül
70—90 kor. Hitelszöv. könyvelés elvállalása esetén 200
korona mellékjövdelem. Iskola osztatlan. Kántori és
tanítói kötelességei a Rendszabályok és helyi szokás
szerint. Pályázati határidő február 26. Választás ekkor
délután. Személyes megjelenés előnyös. Kérvények fel-
szerelve iskolaszék címére küldendők. 302 1—1

Egri érseki megye.

Tiszadán (Szabolcs m.) kath. kántortanító kereste-
tik. Katonaságról, egészségről, családi állapotról bizony-
lat csatolandó. Javadalom 3 szobás lakás, kerttel, 20 hold
föld, 20 köből gabona, 4 hold legelő, fizeteskiegészítés
(1200 kor-ig) államtól 536 kor., egyháztól 108 korona
(volt kántor mellékeseikkel 1800 koronára becsüli). Kö-
teles hat osztályt minden tantárgyra tanítani, kántori
teendőket dób templomban is végezni, míg kántorság
szerveztetik. Minden adóját fizeti. Egyleti szövetkezeti
vezetőké elsőség. Próba febr. 18-án délig. *Róm. kath.*
iskolaszék. 278 1—1

A nyirábrányi (Szabolcs m, pósta és vasúti állomás
helyben) róm. kath. iskolaszék a lemondás folytán meg-
üresedett kántortanítói állásra febr. 24-iki határidővel
pályázatot hirdet. Javadalom: 2 szoba, konyha és kam-
rából álló lakás, szükséges melléképületekkel és kerttel,

19 kat. hold 129 ööl ingatlan haszonélvezete, 512 kor.
államsegély, 2 öi tűzita, párber, stóla, tandíjvaltság.
Összes jövedelme körülbelül 2000 kor. Kötelességei: a
mindennapi osztatlan iskola és ismétlők tanítása s az
összes kántori teendők elvégzése. Felszerelt kérvények a
róm. kath. iskolaszék címére küldendők. Énekpóba és
választás febr. 26-án lesz. 281 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Mogyorómáli róm. kath. kántortanítói állásra, mely
1913. évi 44. számban jeleztetett, márc. 7-ig pályázni
lehet. Tótul kell tudni. U. p. Kőrmöcbonya. *Iskolaszék.*
282 1—1

A garamrévi róm. kath. osztatlan népiskolához kán-
tortanító kerestetik. Jövedelme: 650 kor. kézpénz, föld
9-60 kor., 20 ürm. tűzita 48 kor., stóla 56 koronára ér-
tékelve a díjlevélben. A többi államsegély. Megfelelő
lakás. A javadalmazás az 1913. évi XVI. t.-c. 24. §-a
szerint új értékelés alá esvén, az államsegély eddigi ösz-
szege előreláthatólag változni fog. A pályázatok febr.
26-ig *Pálik Jakab* h. plébánoshoz Zsarnóczára (Bars m.)
küldendők. 288 1—1

A Népnevelő 4-ik számában közölt kiskeresnyeji
pályázat febr. 28-ig meghosszabbították. A javadalmazás
az 1913. évi XVI. t.-c. 24. §-a szerint új értékelés alá
esvén: az államsegély eddigi összege előreláthatólag
változást fog szenvedni 305 1—1

Kalocsai érseki megye.

Kalocsára jó hangú, róm. kath. segédkántort keresek,
ki önállóan végez minden kántori teendőt. Fizetése
havonként utólag 75 kor., butorozott szoba, reggeli, vi-
lágítás, tisztogatás. Ágyneműt, mosást nem adok. Ki
klarinetto és fuvola tanítására képes havonként 50—70
kor. mellékést szerezhet. *Fletzer József,* kántor. 292 1—1

Az adai (Bács m.) szállási iskolánál lemondás foly-
tán megüresedett rendes tanítói állásra f. hó. 28-ig
pályázat hirdettetik. Javadalom: a község pénztárából
600 kor., 60 kor. tanítói lakás fűtési átalány, 180 kor.
földhiánypótlék, 15 kor. írószer átalány, 140 kor. tanter-
em fűtési átalány, 5 kor. havi tanterem tisztogatási áta-
lány, 5 kor. ablakátalány és természetbeni lakás. Az
1913. évi XVI. t.-c. szerint járó fizeteskiegészítés az ál-
lamtól kéretik. Oly férfi pályázhat, ki hitelesen igazolja,
hogy tényleges katonai kötelezettségének már eleget tett.
A megválasztott köteles magát a kalocsai kántortanítói
nyugdíjintézetbe felvétetni. Kérvények ft. *Michler Fe-
renc* ker. esperes úr címére Moholra küldendők.

Ugyanitt egy másik szállási iskolához helyettes tanító
keresetik. Javadalom, a község pénztárából havi 100
kor. Férfi vagy nő pályázók kérvényeiket a fent jelzett
időben és címre küldjék. 287 1—2

Kassai egyházmegye.

A szélesmezői (Zemplén m.) róm. kath. népiskolához
jún. hó 30-ig helyettes tanító vagy tanítónó kerestetik,

havi 100 kor fizetéssel. Az állás azonnal elfoglalandó. Jelentkezések az iskolaszékhöz Udva, (Zemplén m.) címzendők. 284 1—2

A polonyi (Sáros m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. 1. Javadalma helyi forrásokból készpénzben stó.ával 364 kor. 2. 11 kat. hold és 1570 □öl föld mely számítva van 70 kor. ba. 3. 8 kb. árpa érteke 80 kor. 4. Tűzfahozatalára 10 igásnapszám értéke 60 kor. 5. Törvényes összegig államsegéllyel kiegészítve. A felszerelt kérvények a sárosdaróczi róm. kath. lelkesi hivatal címére febr. 26-ig nyújtandók be, amely napon a választás is megejrték. Tot nyelv ismerete és személyes megjelenés szükséges. Az állás azonnal elfoglalandó. 285 1—2

Butka (Zemplén m.) róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Jövedelme javadalmi jegyzőkönyv alapján: mint tanítónak, hitközségtől 210 kor. Gróf Serényi uradalmától 20 kor., évnegyedes részletekben. Mint kántortanító: alapítványoktól 85 korona 1 kat. hold 887 □öl szántó 1 kat. hold 1326 □öl rét 40 kor., féltelék után legeltetési jog 48 kor., sertés legelő. Parbr fejében gazdától 28 mm. 40 kg. rozs. a 11 kor. 312 40 kor. Zselérektől egyenkint 50 til. 48 kor. S óla 60 kor. Összesen 1003 40 kor., a többi államsegély. Kap 11 öl puha fát beszálítva, miből köteles a két tantermet fűtetni. Lakása 2 szoba, kamra, konyha, istálló és 3/4 vékás kert. Kötelessége a díjlevél szerint az összes kantori kötelek teljesítése, a III—VI. oszt. tanítása, ismétlőiskola vezetése és taníása hetenkint felvalva a II tanítóval. Püspöki engedéllyel hitelszövetkezetről könyvelő lehet, évi járulék 230 kor., de lehet több is. Kérvények Gerich Gyula plébanoshoz Butka (Zemplén m.) márc. 1-ig. nyújtandók be. A választás márc. 3-an fog megtartani. Személyes megjelenés szükséges. Az utiköltség megválasztottnak visszatérítetik. Gerich Gyula szt. pléb. iskolaszéki elnök. 299 1—2

A fricsi (Sáros m.) róm. kath. két tanerős iskolánál kántortanítói állás betöltendő. Javadalmazás: 80 kor., államsegély, a többi természetben, 2 szobás lakás, melléképületekkel. Kérvények benyújtandók febr. 22-ig. Választás lesz márc. 1-én, melyre személyes megjelenés kívántatik. Pályázatok iskolaszéki elnök címére küldendők. 298 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Vágszklási (Trencsén m, Trencsén várostól háromnegyed órányira) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Alapjavadalmazása: pontos, havi előleges részletekben 1200 kor. Ezenfelül 17280 kor. püspöki segély és a be nem számítható melléjövede em. Természetben: törvényszerű lakás, kamra, pírce, istálló, egyéb melléképületek és kert, 22 m. kemény tűzifa, beszálítva és felaprítva, ebből azonban a tanterem is fűendő. Mindennaposok száma jelenleg 30. Tannyelv magyar; tot nyelv ismerete szükséges. Pályázati kérvények iskolaszéki elnök címére febr. 24-ig beküldendők mely napon déleőtt a választás megtartatik. Személyes megjelenés előnyt biztosíthat de az utiköltség nem térítetik meg. Ezen állás, az államhoz kinevezett előd eskütételének napjától azonnal elfoglalandó. 274 1—1

Nagyrona podivori róm. kath. elemi népiskolánál tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalom hitközség pénztárából 800 kor. iskola fűtési és szogálatány 110 kor. Államsegélyből 1913. évi XVI t.-c.-ben megállapított korszerinti készpénzfizetés. Kétszobás lakás, konyha, kert. Tannyelv tót. Tot nyelv bírása megkívánatik. Véglegesítés az iskolai tanév végén. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok Koszecz Ernő iskolaszéki elnök címére Nagyrona, Trencsén m. febr. 27-ig küldendők. 301 1—1

Pécsi egyházmegye.

A kisszékyi róm. kath. iskolaszék a II. sorszámú tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: a róm. kath. hitközségtől 638 kor. készpénz, a többi 562 kor. az 1913. évi XVI t.-c. alapján államsegélyből lesz fedezve. Egy butorozott szobából álló lakás, érteke 100 kor., a második szoba, konyha és kert helyett, ezen szoba fűtése és tisztogatása 120 kor. értékben. Lakbérpotiék 40 kor. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölt tanteremben tanítani, osztálya tanulóit templomba vezetni a pécseyházmegyei tanítóegyletbe belépni mindenben a «Rendszabályok» szerint eljárni. Pályázhatnak okl. tanítónők febr. 22-ig. Hitelesített okmányok a kérvénnyel a kisszékyi róm. kath. iskolaszékhez küldendők. 275 1—1

A romonyai (Pécs mellett) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: 1. a róm. kath. hitközségtől évi 900 kor., 2. a pécsváradi alapítványi uradalomtól 272 16 kor., 3. 2 hold 1033 □öl szántóföld, 4. 1097 □öl rét, 5. a pécsváradi alapítványi uradalomtól saját használatra 20 km. tűzifa a hazhoz szállítva. 6. 3 szobából, 1 konyhából és gazdasági melléképületekből álló lakás. 7. 287 □öl kert, 8 stóla körülbelül 20 kor. Kötelekeit a díjlevél írja elő. Teljesen felszerelt pályázati kérvények febr. 27-ig bezárólag nyújtandók be az iskolaszéki elnökséghez. A kantori próba febr. 28-án d. e. 9 órakor, mely után választás. Püspökbogád, u. p. Nagykozár. Bódy István, iskolaszéki elnök. 273 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Perkupa (Abauj-Torna m.) kántortanítói állásra febr. 26. határidővel, mely napon a választás is megejrtetik, pályázat hirdetik. Javadalmazása államsegéllyel 1200 kor. Bővebb felvilágosítást ad a plébani hivatal díjlevél szerint. Személyes megjelenés kívánatik, de nem díjaztatik. Kérvények Szokolovszky Géza elnökhöz intézendők. Pósta, vasuti állomás helyben. 294 1—1

Szatmári egyházmegye.

Ubrezs (Ung m.) róm. kath. kántortanítói állásra febr. 22-ig pályázat hirdetik. Kötelessége a mindennapi vegyes hatosztály és az ismétlősök tanítása kantori k végzése a fiúakban is. Jövedelme mindent összevéve párbér, stóla készpénz 1950 kor. és a korpótiék. Megfelelő lakás, melléképületek és kert. Tot nyelv nélkülülözhetetlen. Blazsek Geyza esperes Vinna (Ung m.) 272 1—1

Szepesi püspöki megye.

A sávníki (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma törvényes, lakás természetben. Határidő febr. 23., mely napon a választás megtartatik. Iskolaszéki elnök. 286 1—1

Hrustini (Árva m.) róm. kath. kántortanítói állomásra márc. 10-re pályázat hirdetik. Tot nyelv. Törvényes fizetés. Dulya Ferenc elnök. 117 1—2

Kvacsáni (Liptó m. u. p. Liptószielnicz) róm. kath. kántortanítói állásra márc. hó 10-ig pályázat hirdetik. Törvényes fizetés. Tot nyelv ismerete szükséges. Iskolaszék. 290 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az egyházasszfuzesi (Vas m.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: a községtől 100 kor. az államtól 1100 kor. kertilletmény 20 kor. 6 km. fa házhoz szállítva és felvágva 20 kor. Kötelessége: az I—II. oszt. tanítása a gyermekeket templomba vezetni és ott reájuk felügyelni az ismétlősöket felvalva oktatni és a kantori teendőkből díjlanul segédkezni. Tannyelv magyar német. Választás febr. 26-án. Kérvények főt.

Szilágyi József esp. úrhoz Sámfalvára küldendők. Tanítónők is pályázhatnak a fenti köteleességek mellett. 289 1—2

A nemeskocsi róm. kath. fiókköztség iskolaszéke pályázatot hirdet. Javadalom: két szoba, konyha és kamrából álló laks: 10 hold föld, 34 mérő rozs, 2 öl fa ériéke 448 kor., készpénz 246 kor. és ezenfelül megfelelő államségély. Kötelessége a tanításon kívül vasár- és ünnepnapokon valamint böjti és adventi időben könyörgéseket tartani és a temetéseket végezni. Nótanítók is pályázhatnak. Kérvények *február 21-ig Pálkás Géza* esperes-plébánoshoz Alsóság (Vas m.) küldendők. 303 1—1

Rábakereszturi (Vas m.) róm. kath. iskolánál osztálytanító állásra pályázat hirdetik. Hitközségtől kap 400 koronát, lakáspótlék 100 kor., kertválság 30 kor., s butorozott szoba. A többi államségély. Csak nőtlen tanítók pályázhatnak. Tanítási nyelv, magyar, község nyelve német. Választás *febr. 22-én*. Kántoriakban a kántor akadályoztatása esetén segítkezik. *Iskolaszék.* 304 1—1

A «Népnevelő f. évi 5. számában» hirdett pályázat a pákai róm. kath. osztálytanítói állásra *február 22-ig* meghosszabbították. A lás március 1-én elfoglalando. Férlitanító nyanyában okleveles tanítónők és óvónők is pályázhatnak június végéig terjedő helyettesi alkalmassággal. Kellően felszerelt kérvények plébános iskolaszéki elnök címére Páka (Zala m.) küldendők. 300 1—1

Váci egyházmegye.

A tápiószüli (Pest m.) róm. kath. iskolánál egy államségélyes tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalm törvényszerinti fizetés és lakbér. Pályázati határidő *febr. 20. Róm. kath. iskolaszék.* 280 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A szuloki (Somogy m.) férfitanítói állásra *febr. 21-re* pályázat hirdetik. Javadalom és kötelesség a díjvelé szerint. *Elnök.* 276 1—1

A dégi (Veszprém m.) plébániához tartozó Ecsi pusztan tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 1000 kor., az egyházm. főhatóság által jóváhagyott «Szabályzat» szerinti ötödéves korpótlékokkal, 20 kor. kertilletmény. 2 szobás lakás fűtéssel, konyha, kamra. Kötelessége a mindennapi és ismétlős iskolásokat tanítani, vasár- és ünnepnapokon d. u. litániát tartani. Pályázhatnak nő és férlitanítók. Pályázati határidő *febr. 20.* A kérvények nagyméltóságú *gróf Festetics Pál v. b. t.* tanácsos úrhoz intézve *Ballegh András* pébánoshoz küldendők. 279 1—1

A süics-i róm. kath. iskolánál az osztálytanítói állás betöltendő. Fizetése a községtől 200 kor. Többi az 1913. XVI. szerint. Lakás egy butorozott szoba fűtéssel. Kötelességei: I—II. oszt. vezetni, az ismétlősöket a kántortanítóval felváltva oktatni, szükség esetén kántoriakban segítkezeni. A pályázók kérvényeiket *Maár János* iskolaszéki elnök úrhoz küldjék. Választás *febr. 25. Faubl József* iskolaszéki jegyző. 296 1—1

I. oszt. polgáriskolai leányom mellé tanítónő keresetik azonnali belépésre. Zongorában jártasság kívánatik. Zala m. Ukk. *Linter Gyula* 297 1—1

200 koronát kap. aki róm. kath. tanítónőnek állást szerez. Cím. a kiadóhivatalban. 293 1—2

Tanítók szives figyelmébe ajánljuk Szánkási János nyug. áll. isk. igazgatót, ki a kartársaknak ügyes-bajos dolgait szivesen elvégzi és 3 nap alatt értesítést küld. Lakása: Budapest, VIII., Rákóczi-út 71., I. em. 4. Válaszra bélyeg csatolandó. 285—5

RUDNYÁNSZKY GYULA: „MÁRIA DALAI“

művészi összhangosítású orgona-kísérettel, elő- és utójátékokkal. Külön-külön füzetekben kaphatók: 297—5
Kontor Elek sz.-főv. tanárnál
BUDAPEST, II., ALBRECHT-ÚT 7. SZ. a.

A jó hazafi. Március 15-iki gyermekszínháték egy felvonásban.

Könnyen és gyorsan betanítható. A bemutató előadásán leírhatatlan tetszést aratott. Me-renderelhető a szerzőnél: **VEVERÁNNÉ WÁRLÁM RÓZA,** tanítónőnél **Abony, Pest m.** 105—2 **Ára 1 korona.**

Postadíj 10 fillér. Bélyegben is elküldhető. Utánvétellel nem rendelhető meg! — Ezen mű tiszta jövedelmének 10%-a az abonyi Kossuth-szobor javára s 10%-a a tanítók árvaának javára adatik.

Orgonahangok 910 énekkel 3—4 kor.
Égiorgonavirágok 554 énekkel 2—3 «
Gyászmise offertorium 50 fill.
Temetőkönyv kántor- és népnek 1.30 kor.
Molnár József kántor Kunszentmiklós. 1878—1

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) kötve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kotta egyszer ingyen, kötve 30 fill. bór v. bársony netto 3 K., borj bór 4 K. KÖBÖLKUTON, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle KÖSZÖNTŐKÖNYVECSKE nem nálam kapható, hanem öcsémnél NÓGRÁDKISTERENYÉN. 12 db franko 2 K-ért 1352—5

Ha a háziasszony nem tudja, hogy milyen pótkávét használjon a babkávéhoz, kísérelje meg a Kathreiner-féle Kneipp malátakávét.

Teljesen meg lesz elégedve.

A kíséreltetnél Gyűjtsünk a főző utasításra, mely mindenütt kapható. Aki részletesebb útmutatást kíván, írjon a Kathreiner-féle malátakávé gyárak részvénytársaságnak, Wien, I., Annagasse 8.